

Enquesta de cohesió urbana, 2017

Resultats sintètics

- El procés de metropolitanització continua avançant. A la regió metropolitana de Barcelona cada cop hi ha més població que surt del seu municipi per treballar. L'any 2017, gairebé la meitat de la població metropolitana de 16 i més anys ocupada treballa a un altre municipi metropolità (47,6%), 20 punts percentuals més que l'any 1985.
- Després d'un període llarg (1995-2011) marcat per una dinàmica creixent de la mobilitat residencial a la regió metropolitana de Barcelona, l'any 2017 es registra un canvi de tendència important. La proporció de població metropolitana que ha canviat de residència en els darrers 5 anys ha passat del 21,6% en 2011 al 8,8% en 2017.
- L'any 2017, els principals motius dels canvis d'habitatge que s'han produït en els darrers 5 anys a la regió metropolitana de Barcelona són: la millora de l'habitatge/entorn (40,6%) i la formació d'una llar (35,1%). No obstant, els motius econòmics o forçats per l'habitatge han guanyat força importància arran de la crisi econòmica (de 5,7% el 1995 a 14,4% el 2017).
- La meitat de la població metropolitana (50,5%) no veu fàcil trobar un habitatge assequible que satisfaci les seves necessitats al seu entorn proper. Aquesta problemàtica és més punyent a la ciutat central (62,6%) i als municipis més densos en termes poblacionals (51,6%).
- La regió metropolitana de Barcelona és un territori dinàmic en continua transformació. Més de la meitat de la població (52,9%) indica que el seu barri ha canviat molt des del punt de vista social i urbanístic en els últims cinc anys. El dinamisme és molt més accentuat a la ciutat central (59,6%).
- La millora dels equipaments/serveis és el principal canvi viscut als barris (44,8%), seguit de la renovació o ampliació del parc residencial (22,7%). A Barcelona té especial importància l'augment d'habitatges d'ús turístic (14,6%) i la transformació del teixit comercial (10,6%), així com, en menor mesura, l'increment dels preus dels habitatges (4,9%), la desaparició de comerços (3,9%) i la marxa dels residents tradicionals del barri (3,6%).

Entitats finançadores:

1. Procés de metropolitanització

Localització del lloc de treball

El procés de metropolitanització continua avançant a la regió metropolitana de Barcelona¹ i cada vegada és menys la població que treballa al seu propi municipi de residència. L'any 2017, gairebé la meitat de la població metropolitana de 16 i més anys ocupada treballa a un altre municipi metropolità (47,6%), 17 punts percentuals més que l'any 1990. Durant les darreres tres dècades, s'ha incrementat sobretot la població que treballa a un altre municipi de la primera corona metropolitana (resta de l'AMB) (de l'11,1% en 1990 al 18,1% en 2017) o de la segona corona (resta de la RMB) (del 8,7% en 1990 al 15,4% en 2017). La ciutat de Barcelona, en canvi, ha tingut un augment més modest com a centre laboral de la població metropolitana no resident a la capital (de l'11,2% en 1990 al 14,1% en 2017).

Aquestes tendències fan lògicament que cada cop sigui menor la proporció de població metropolitana ocupada que treballa al seu barri de residència (10,3%) o a un altre barri del seu municipi de residència (30,3%), tot i que la població que treballa a casa està repuntant (5,1%).

Figura 1. Localització del lloc de treball. Població ocupada de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 1990-2017*

	1990	1995	2000	2006	2011	2017
A casa	3,6	4,0	2,5	2,2	3,0	5,1
Al mateix barri de residència	19,9	18,4	16,7	12,8	14,8	10,3
A un altre barri del mateix municipi de residència	41,0	37,3	33,6	32,9	35,6	30,3
A la ciutat central (Barcelona)**	11,2	11,3	12,4	13,3	12,2	14,1
A un altre municipi de la resta de l'AMB	11,1	12,1	14,0	14,9	12,8	18,1
A un altre municipi de la resta de la RMB	8,7	10,7	12,8	15,2	14,5	15,4
Fora RMB	1,0	1,1	1,4	0,8	1,6	1,4
És irregular	3,6	5,1	6,5	7,8	5,4	5,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Fins al 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

** Només per als no residents a la ciutat central.

Font: IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 1985-2000; Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006-2011; IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

2. Mobilitat residencial

¹ La regió metropolitana de Barcelona es correspon territorialment amb l'àmbit de planificació territorial Metropolità, redefinit per la Llei 23/2010, de 22 de juliol del Parlament de Catalunya, de modificació de la Llei 1/1995 i de la Llei 23/1983 per a fixar l'àmbit de planificació territorial del Penedès. Per a més informació vegeu els conceptes bàsics al final del document.

Mobilitat residencial: tipus de flux en l'estructura metropolitana i motius del canvi de residència

Després d'un període continuat de mobilitat residencial² creixent de la població metropolitana que s'inicia l'any 1995, l'any 2017 es registra un canvi de tendència important. La proporció de població metropolitana que ha canviat de residència en els darrers 5 anys passa del 21,6% en 2011 al 8,8% en 2017.

Entre la població que ha canviat de residència, el principal tipus de flux que es segueix és l'horitzontal (78,9%), és a dir, el que es produeix dintre d'un mateix àmbit territorial (corones metropolitanes), mentre que el trànsit de la perifèria cap al centre és el menys habitual (6,3%). Tanmateix, el trànsit horitzontal ha perdut rellevància —passa del 82,9% l'any 1995 al 78,9% l'any 2017— en favor dels moviments centre-perifèria —del 12,9% en 1995 al 14,8% en 2017— i perifèria-centre —del 4,2% en 1995 al 6,3% en 2017—. En el conjunt dels canvis horitzontals, tenen un major pes els que es produeixen dins dels municipis dels respectius àmbits (62,5%). Destaquen les transicions intramunicipals a Barcelona respecte la resta de territoris (29,7%), diferència que s'ha accentuat com a resultat de la davallada dels moviments intramunicipals de la primera i segona corona —passa del 24% en 1995 al 13,8% en 2017 en la resta de l'AMB i del 23,1% al 19% en la resta de la RMB— en favor de les intermunicipals, sobretot a la segona corona —del 3,9% en 1995 al 10,8% en 2017—.

Figura 2. Mobilitat residencial de la població en els últims cinc anys segons tipus de flux. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 1995-2017*

	1995	2000	2006	2011	2017
No ha canviat d'habitatge en els darrers 5 anys	94,8	87,6	81,5	78,4	91,2
Ha canviat d'habitatge en els darrers 5 anys	5,2	12,4	18,5	21,6	8,8
<i>Trànsit horitzontal</i>	82,9	85,5	82,1	82,0	78,9
Trànsit intramunicipal Barcelona	27,5	26,7	27,4	29,2	29,7
Trànsit intramunicipal resta AMB	24,0	19,7	17,8	20,5	13,8
Trànsit intramunicipal resta RMB	23,1	23,8	20,5	17,8	19,0
Trànsit intermunicipal resta AMB	4,4	8,6	7,7	5,1	5,5
Trànsit intermunicipal resta RMB	3,9	6,7	8,7	9,3	10,8
<i>Trànsit centre-perifèria</i>	12,9	12,2	13,8	13,2	14,8
<i>Trànsit perifèria-centre</i>	4,2	2,2	4,1	4,8	6,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Fins al 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

Font: IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 1995-2000; Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006-2011; IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

² Per mobilitat residencial es considera els canvis d'habitatge que es produeixen dins de l'àmbit de la regió metropolitana de Barcelona, quedant exclosos aquells moviments d'entrada a o sortida d'aquest àmbit territorial.

Entre la població que ha canviat d'habitatge en els darrers 5 anys, les raons principals han estat la millora residencial, ja sigui de l'habitatge, de l'entorn o ambdues coses (40,6%), i la formació d'una llar o altres motius de caire familiar (35,1%). Ambdues motivacions representen el *leitmotiv* del 75,7% dels darrers canvis residencials que s'han produït a la regió metropolitana de Barcelona. Aquestes motivacions han estat les majoritàries des de 1995, però el seu pes s'ha anat reduint progressivament des del 86,2% l'any 1995 fins al 75,7% l'any 2017 en favor de les raons econòmiques i laborals. Els motius econòmics o forçats per l'habitatge són els que més han crescut (del 5,7% l'any 1995 al 14,4% l'any 2017), augment impulsat des de 2011 com a resultat de la crisi econòmica. Les motivacions laborals també han guanyat pes en els darrers anys (del 3,9% l'any 1995 al 7,5% l'any 2017) també relacionat amb la davallada de l'activitat econòmica.

Figura 3. Raó principal per canviar d'habitatge. Població de 16 anys i més que ha canviat d'habitatge en els darrers 5 anys (%). Regió metropolitana de Barcelona, 1995-2017*

	1995	2000	2006	2011	2017
Formació d'una llar o altres motius familiars	49,0	38,5	45,7	42,5	35,1
Millorar habitatge / entorn	37,2	50,5	42,9	35,5	40,6
Motius econòmics o forçats per l'habitatge	5,7	5,3	6,0	17,1	14,4
Motius laborals	3,9	3,9	3,7	4,6	7,5
Altres motius	4,3	1,9	1,8	0,3	2,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Fins al 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

Font: IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 1995-2000; Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006-2011; IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

Expectatives de canvi residencial i raons principals

L'any 2017, al voltant d'una quarta part de la població metropolitana preveu canviar d'habitatge en els propers cinc anys (23%). La tendència ha estat variable, però, amb el pas del temps, hi ha hagut un augment de la població que es planteja canviar d'habitatge a curt-mig termini. Del 15,9% de la població que ho preveia l'any 1990 ha passat al 23%, xifra semblant a la de l'any 2006. Les expectatives de canvi residencial no varien per territoris.

Figura 4. Població que prevé canviar d'habitatge en els propers cinc anys. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 1990-2017*

	1990	1995	2000	2006	2011	2017
Barcelona	17,5	18,3	20,4	24,9	17,1	22,9
Resta AMB	16,4	18,5	24,3	23,8	17,5	23,2
Total AMB	17,0	18,4	22,3	24,4	17,3	23,1
Resta RMB	12,3	19,3	17,8	22,5	17,9	23,0
Total RMB	15,9	18,6	20,9	23,7	17,5	23,0

* Fins al 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

Font: IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 1990-2000; Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006-2011; IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

Entre els principals motius per canviar d'habitatge en el futur està la formació d'una llar o altres motius familiars (53,5%) i la millora de l'habitatge i/o l'entorn residencial (30,7%). Aquestes motivacions han estat majoritàries des de l'any 1995, però, mentre que els motius familiars s'han mantingut estables entorn el 51% —a excepció de l'any 2011 on aquesta raó va ser plantejada per un 41,2%—, la millora de l'habitatge i/o l'entorn presenta una tendència decreixent (del 38,1% en 1995 al 30,7% en 2017).

Els motius laborals (4,8%) i els motius econòmics o forçats per l'habitatge (6,6%) s'han reduït al 2017 després del fort increment que van tenir l'any 2011 —context de crisi econòmica (8,2% i 9,4%, respectivament)— com a motiu principal en l'expectativa de canvi residencial. No obstant, encara es mantenen en un percentatge més elevat que en el moment pre-crisi (2006) (1,8% i 4,3%, respectivament).

Figura 5. Raó principal per canviar d'habitatge en els propers cinc anys. Població de 16 anys i més que prevé canviar d'habitatge en els propers cinc anys (%). Regió metropolitana de Barcelona, 1995-2017*

	1995	2000	2006	2011	2017
Formació d'una llar o altres motius familiars	53,8	56,1	51,6	41,2	53,5
Millorar habitatge / entorn	38,1	38,1	39,4	37,3	30,7
Motius econòmics o forçats per l'habitatge	3,4	2,3	4,3	9,4	6,6
Motius laborals	1,9	2,4	1,8	8,2	4,8
Altres motius	2,8	1,1	2,9	3,9	4,4
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Fins al 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

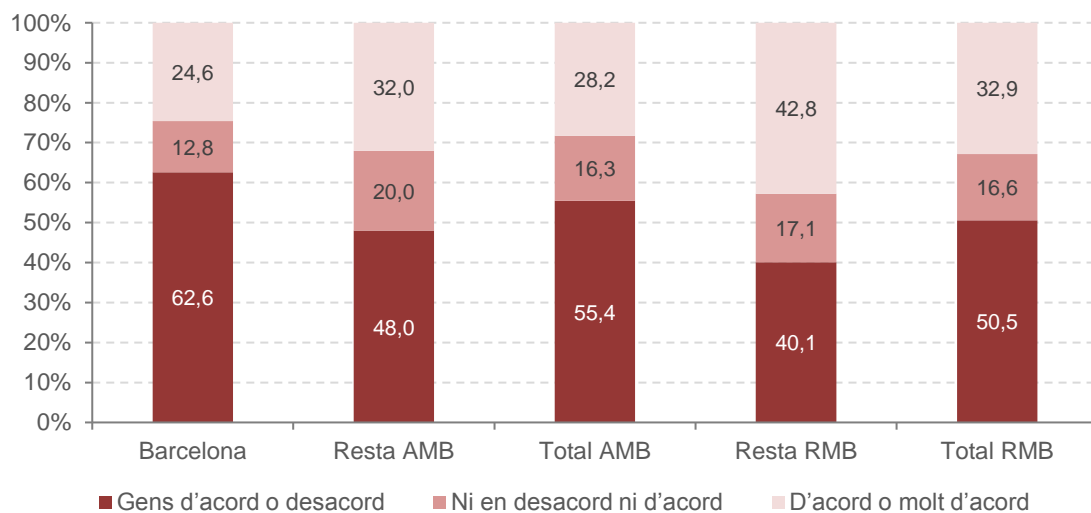
Font: IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 1995-2000; Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006-2011; IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

3. Dret a la ciutat i barris

Disponibilitat d'habitatge assequible

L'any 2017, la meitat de la població metropolitana considera que és difícil trobar un habitatge assequible que s'adeqüi a les seves necessitats al seu barri o municipi (50,5%). Aquest problema és més important a la ciutat de Barcelona on el 62,6% de la població es mostra en desacord amb aquesta possibilitat. El percentatge descendeix com més perifèric és el lloc de residència, reduint-se al 48% per als habitants de la primera corona metropolitana i al 40,1% entre els residents de la segona corona metropolitana.

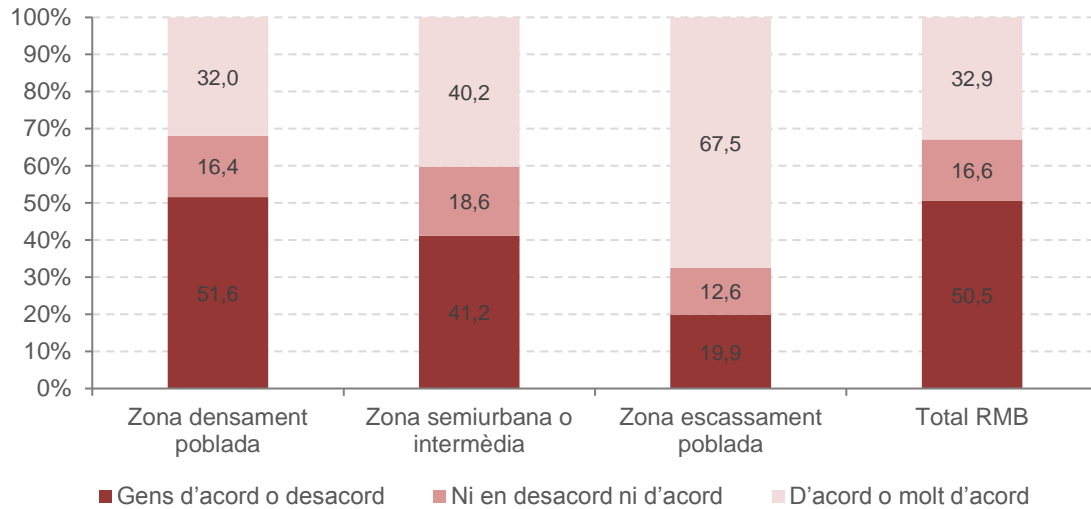
Figura 6. Població segons grau d'acord amb l'afirmació 'Al seu barri/municipi és fàcil trobar un habitatge que satisfaci les seves necessitats a un preu raonable'. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 2017

Font: IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

La disponibilitat d'habitatge assequible és un problema que afecta de manera més important els centres urbans més poblats. Hi ha més població a les zones densament poblades que manifesten aquesta dificultat per trobar habitatge assequible al seu entorn o municipi (51,6%) que a les zones semiurbanes o intermèdies (41,2%) i molt més que a les zones escassament poblades (19,9%).

Figura 7. Població segons grau d'acord amb l'afirmació 'Al seu barri/municipi és fàcil trobar un habitatge que satisfaci les seves necessitats a un preu raonable' i grau d'urbanització. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 2017

Font: IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

El barri com a espai comercial: lloc on es realitzen les compres

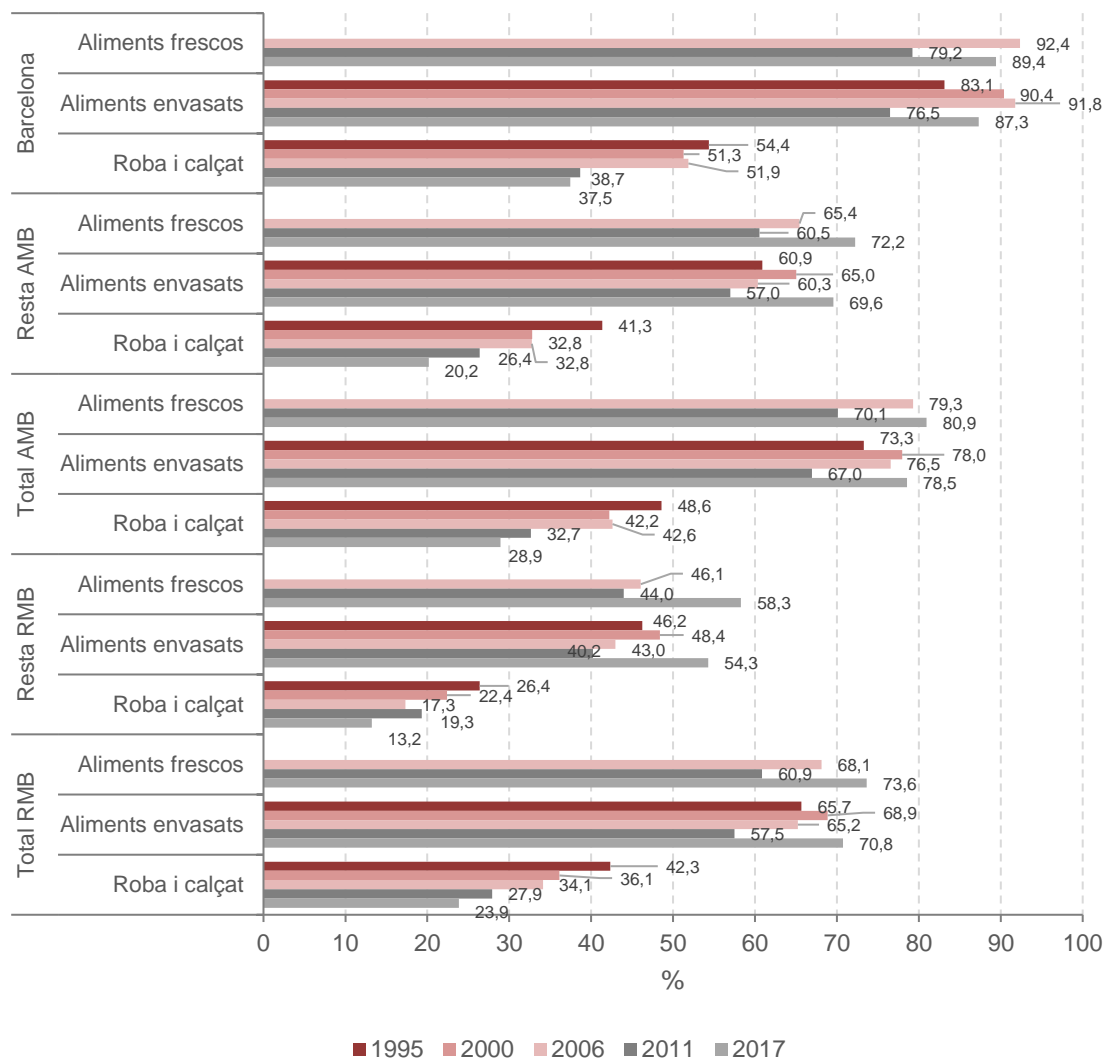
La majoria de la població de la regió metropolitana de Barcelona realitza la compra d'aliments frescos al barri de residència (73,6%). Entre 2006 i 2017 hi ha hagut un increment d'aquesta pràctica (del 68,1% al 73,6%). La població que compra aquest tipus d'aliments a d'altres barris del municipi de residència es redueix, passant del 19,5% al 12,1%, mentre que la que ho fa fora del municipi de residència és molt residual amb una tendència descendent. La compra de proximitat d'aquests productes és molt més elevada a Barcelona (89,4% l'any 2017) que a la resta de la metròpoli (72,2% a la primera corona i 58,3% a la segona corona), però amb una tendència decreixent en el cas de la ciutat central i una d'ascendent per als àmbits més perifèrics.

La compra d'aliments envasats segueix el mateix patró de proximitat, havent un 70,8% de la població que compra al barri on resideix l'any 2017. Entre 1995 i 2017 hi ha hagut una tendència ascendent d'aquesta pràctica. En canvi, la població que compra aquests aliments a d'altres barris del municipi de residència es redueix, mentre que la que ho compra fora del municipi de residència, és mínima i presenta una tendència a la baixa. Barcelona destaca clarament en el consum de proximitat (87,3%) amb creixement des de 1995, una tendència que també es produeix a les dos corones metropolitanes.

La compra de roba i calçat presenta una pauta de consum diferent. El 25,1% de la població metropolitana compra aquests productes fora del barri on resideix i dins del seu municipi, per un 23,9% que els compra al mateix barri de residència. Al contrari del que passa amb els productes d'alimentació, la compra de major proximitat de roba i

calçat ha anat caient des de 1995. La ciutat de Barcelona ha crescut com a àmbit on adquirir roba i calçat, la població metropolitana que hi va a comprar aquests productes ha passat del 5,7% l'any 1995 al 10,8% l'any 2017.

Figura 8. Localització d'algunes compres de primera necessitat. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 1995-2017*

* Fins al 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

Font: IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 1995-2000; Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006-2011; IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

Qualitat de l'entorn residencial

En general, la valoració específica d'alguns aspectes dels barris de residència de la població de la regió metropolitana de Barcelona és bona. Poca gent qualifica de dolent o molt dolent l'estat dels aspectes recollits, però hi ha diferències entre ells. Destaca la valoració negativa de la disponibilitat d'aparcament, manifestada per gairebé la meitat

de la població metropolitana (47,8%). A l'altre extrem se situa la relació entre veïns del barri, valorat negativament només pel 5,9% de la població metropolitana.

No obstant, s'ha d'assenyalar també que hi ha un augment generalitzat de població que emet una valoració dolenta o molt dolenta dels aspectes dels barris. Els majors increments han estat en els aspectes que fan referència a la qualitat ambiental, que ha passat del 6,8% l'any 2011 al 16,7% l'any 2017 i la disponibilitat d'aparcament, que ha augmentat des del 38,7% al 47,8%. La seguretat ciutadana se situa al marge de la tendència ascendent, reduint-se el percentatge de població que ho valora negativament, passant del 14,3% l'any 2011 a 10,1% l'any 2017.

Figura 9. Població amb una valoració dolenta o molt dolenta d'alguns aspectes del barri/entorn de residència. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 2011-2017*

	2011	2017
Qualitat ambiental (contaminació)	6,8	16,7
Qualitat acústica	16,3	19,6
Disponibilitat aparcament	38,7	47,8
Disponibilitat transport públic	-	11,4
Estat de l'entorn	7,8	11,8
Seguretat ciutadana	14,3	10,1
Relació entre veïns barri/entorn	5,1	5,9

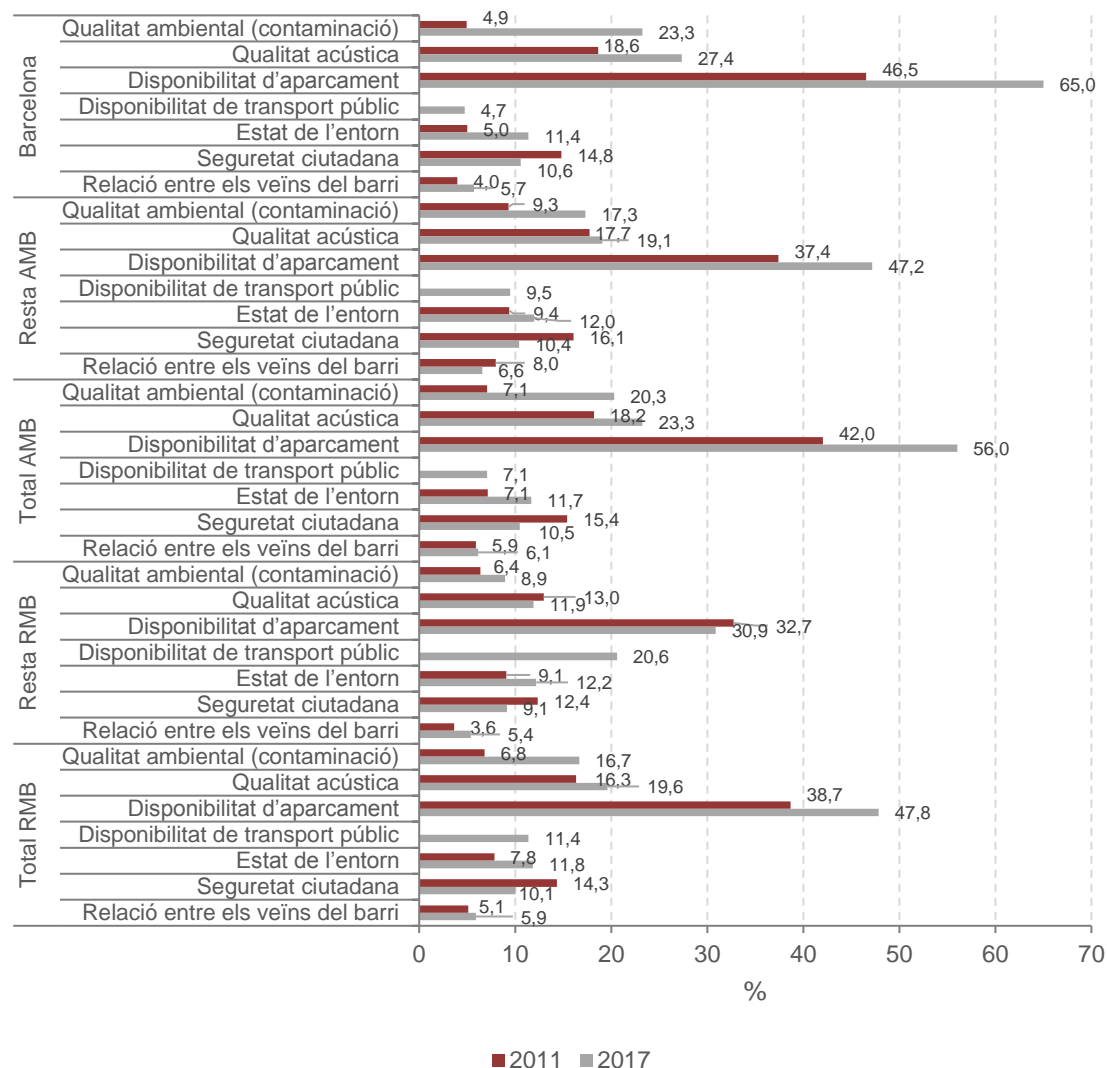
* El 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

Font: Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2011 i IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

A més, existeixen diferències en la valoració negativa per àmbits territorials. En termes generals, tots els aspectes són valorats menys negativament a la perifèria que al centre. És a dir, com més a la perifèria metropolitana, menor és el percentatge de població que en fa una qualificació dolenta o molt dolenta sobre els diferents aspectes de l'entorn residencial, a excepció de la disponibilitat de transport públic que és valorat negativament per més població a la perifèria que al centre.

L'evolució per àmbits territorials és dispar, essent Barcelona el territori on tenen lloc els principals increments de població que valora negativament l'estat de la qualitat ambiental (del 4,9% l'any 2011 passa al 23,3% l'any 2017), la qualitat acústica (del 18,6% al 27,4%), la disponibilitat d'aparcament (del 46,5% al 65%) i l'estat de l'entorn (del 5% a l'11,4%). En canvi, la primera corona metropolitana experimenta un major descens de la població que emet una valoració negativa respecte la seguretat ciutadana (del 16,1 al 10,4%).

Figura 10. Població amb una valoració dolenta o molt dolenta d'alguns aspectes del barri/entorn de residència segons àmbit territorial. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 2011-2017*

* El 2011 la regió metropolitana de Barcelona inclou les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf.

Font: Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2011 i IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

Satisfacció global amb el barri de residència

En general, la població de la regió metropolitana de Barcelona fa una valoració positiva dels seus barris. El 90% de la població de la regió metropolitana de Barcelona està satisfeta o molt satisfeta amb el barri on viu. Tan sols una mínima part (4,2%) es declara insatisfeta o gens satisfeta. Aquesta insatisfacció és superior entre els residents de la primera corona (5,1%) i menor entre els habitants de la segona corona (3,7%) i Barcelona (3,9%).

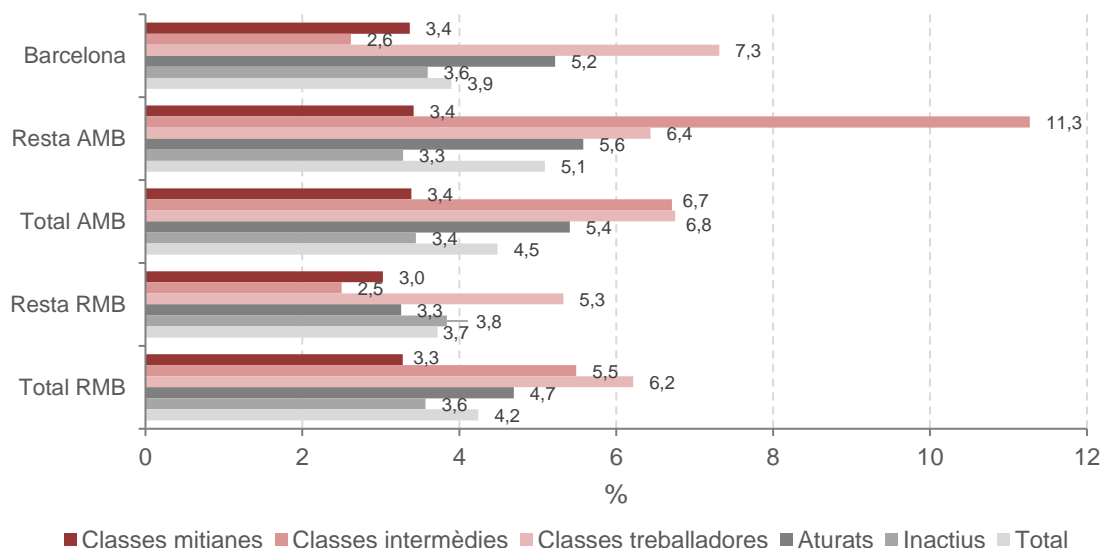
Figura 11. Població segons grau de satisfacció amb el barri/entorn de residència. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 2017

	Gens satisfet o insatisfet	Ni insatisfet ni satisfet	Satisfet o molt satisfet	Total
Barcelona	3,9	5,5	90,6	100,0
Resta AMB	5,1	6,7	88,2	100,0
Total AMB	4,5	6,1	89,4	100,0
Resta RMB	3,7	5,1	91,2	100,0
Total RMB	4,2	5,8	90,0	100,0

Font: IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

Més concretament, la insatisfacció amb el barri de residència està més estesa entre les classes treballadores (6,2%), les classes intermèdies (5,5%) i els aturats (4,7%). Per àmbits territorials, les classes treballadores de Barcelona es declaren en major proporció insatisfetes amb el seu barri que les de la primera i la segona corona metropolitana (7,3%, 6,4% i 5,3%, respectivament). En el cas de les classes intermèdies i els aturats, és la població resident a la primera corona metropolitana la que en major proporció s'hi manifesta insatisfeta. Per a les primeres, ho fa un 11,3% i per als aturats un 5,6%.

Figura 12. Població insatisfeta amb el barri/entorn de residència segons classe social. Població de 16 anys i més (%). Regió metropolitana de Barcelona, 2017

Font: IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

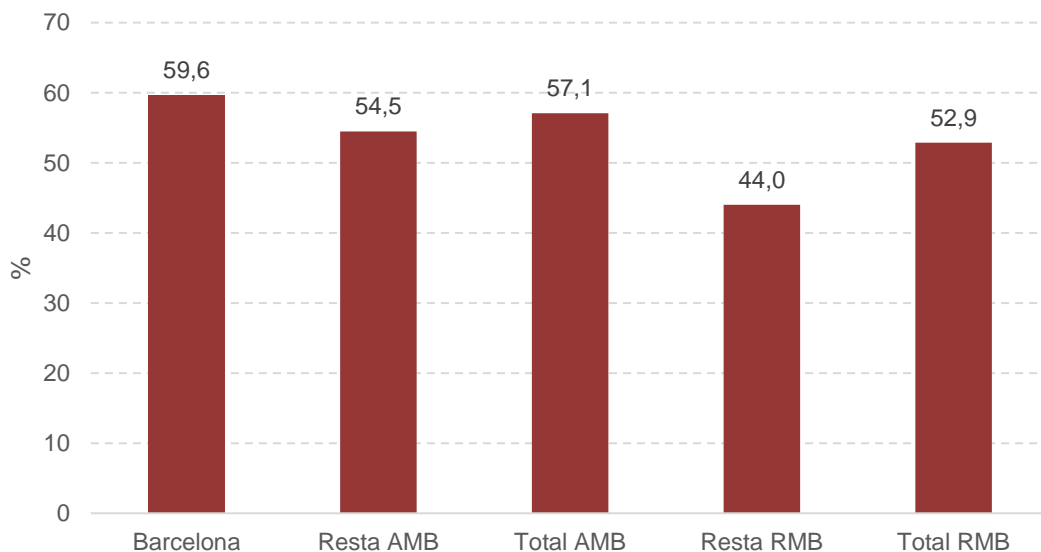
4. La transformació dels barris

Principals transformacions socials i urbanístiques als barris

La regió metropolitana de Barcelona és una metròpoli dinàmica. Així ho percep més de la meitat de la població metropolitana (53%) que indica que en els últims cinc anys s'han produït canvis importants de caràcter social i/o urbanístic als barris.

Els canvis viscuts als barris, però, no han estat homogenis arreu de la metròpoli. El centre metropolità és el territori més canviant. El 59,6% de la població que resideix al municipi de Barcelona apunta l'existència d'aquestes transformacions. En canvi, com més perifèric és el barri de residència, menys població fa notar l'existència de canvis a considerar. El 54,5% de la població de la primera corona metropolitana assenyalava aquests canvis, mentre que a la segona corona la xifra baixa al 44%.

Figura 13. Població que indica que el seu barri/entorn residencial ha canviat molt social i/o urbanísticament els últims cinc anys. Població de 16 anys i més. Regió metropolitana de Barcelona, 2017

Font: IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

Pel que fa a quines són les principals transformacions viscudes als barris, les més freqüents al conjunt de la regió metropolitana de Barcelona estan relacionades amb l'entorn residencial i l'habitatge. La millora dels equipaments i/o els serveis representa la més important, assenyalada pel 44,8% de la població metropolitana que apuntava l'existència de canvis importants al si del seu barri. La segona més rellevant, però a molta distància de l'anterior, és la renovació o ampliació del parc residencial, la qual és considerada pel 22,7% de la població metropolitana.

Les dinàmiques de transformació dels barris metropolitans són diferents en funció de l'àmbit territorial. A Barcelona cobren molta importància els factors residencials, tan els relatius a l'habitatge com els relacionats amb l'entorn. Destaca l'increment d'habitatges d'ús turístic (14,6%), fenomen que té escassa importància a la resta de la metròpoli, i l'increment del preu dels habitatges (4,9%), una circumstància que tampoc té gaire rellevància als altres àmbits metropolitans. Pel que fa a l'entorn, són els aspectes relacionats amb el teixit comercial els que tenen més importància al centre metropolità. La transformació dels comerços (10,6%) i el seu tancament (3,9%) estan per sobre dels registres de la primera i de la segona corona. Des de la perspectiva social, la marxa de residents tradicionals dels barris es manifesta també com a un canvi propi de la ciutat central, tot i que només és esmentat per un 3,6% de la població que ha percebut canvis importants al seu barri.

Figura 14. Principals transformacions als barris metropolitans els últims cinc anys. Població de 16 anys i més. Regió metropolitana de Barcelona, 2017

Dimensió	Transformació	Barcelona	Resta AMB	Total AMB	Resta RMB	Total RMB
Habitatge	Renovació o ampliació del parc residencial	16,2	26,8	21,2	27,0	22,7
	Enderrocament d'habitatges	1,5	1,6	1,5	0,2	1,2
	Empitjorament estat conservació dels edificis	1,0	0,8	0,9	1,2	1,0
	Increment d'habitatges d'ús turístic	14,6	0,5	8,0	0,7	6,0
	Increment sobtat del preu dels habitatges	4,9	0,6	2,9	0,8	2,3
Entorn residencial	Millora dels equipaments/serveis	44,0	47,7	45,8	42,1	44,8
	Empitjorament dels equipaments/serveis	12,6	12,2	12,4	11,6	12,2
	Transformació dels comerços	10,6	5,8	8,4	4,8	7,4
	Tancament dels comerços	3,9	1,6	2,8	1,4	2,5
Social	Arribada nous residents perfils socioeconòmic superior	2,8	2,0	2,4	3,5	2,7
	Arribada nous residents perfil socioeconòmic inferior	5,7	7,8	6,7	12,1	8,1
	Arribada de població d'origen immigrant/altre grup ètnic	9,5	13,7	11,5	13,1	11,9
	Marxa dels residents tradicionals del barri	3,6	1,2	2,5	2,1	2,4
Convivència	Afebliment de les relacions veïnals	1,4	1,6	1,5	1,9	1,6
Seguretat	Augment de la delinqüència/incivisme	7,4	7,4	7,4	7,9	7,5
	Disminució de la delinqüència/incivisme	1,5	2,1	1,8	1,2	1,6
Altres	Altres	2,4	2,9	2,7	2,9	2,7

Font: IERMB, Enquesta de cohesió urbana, 2017.

A la primera corona metropolitana destaca la renovació del parc residencial (26,8%), així com la millora dels equipaments (47,7%), tot i que també té especial importància l'arribada de població d'origen immigrant o d'altre grup ètnic (13,7%). A la segona corona metropolitana, a banda del gran nombre de població que apunta la

renovació del parc residencial (27%), les transformacions de caire social són les més considerades respecte al conjunt de la metròpoli. L'arribada de nous perfils poblacionals, especialment d'un perfil socioeconòmic inferior (12,1%) i de població immigrant o d'un altre grup ètnic (13,1%) sobresurten per sobre dels registres del conjunt de la regió metropolitana de Barcelona.

Nota metodològica

L'*Enquesta de cohesió urbana* (ECURB) és una operació estadística de periodicitat biennal que té per objectiu obtenir informació sobre aspectes relacionats amb la cohesió social des d'una perspectiva territorial, com ara la diferenciació residencial i la desigualtat urbana, la vulnerabilitat urbana i els processos d'exclusió territorial, els efectes de barri, la participació comunitària i les xarxes de suport, la mobilitat residencial i l'ús del territori.

La metodologia utilitzada en la recollida de la informació és l'**entrevista telefònica** assistida per ordinador (CATI). L'enquesta s'adreça a la població de 16 i més anys resident en habitatges familiars principals de la regió metropolitana de Barcelona.

L'ECURB es realitza mitjançant un **mostreig aleatori estratificat**. La població es divideix en estrats definits en funció del territori de residència, el sexe, l'edat i el lloc de naixement. La primera variable utilitzada en el procés d'estratificació és la territorial (àmbits territorials, subàmbits, municipis i districtes).

La grandària mostral de l'ECURB és de **7.692 individus**, assumint un error mostral per al conjunt de la regió metropolitana de Barcelona de **±1,12%**.

Aquesta enquesta permet donar continuïtat a una part de la sèrie històrica de dades construïda a partir de l'antiga *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població* des de l'any 1985. L'operació forma part del nou sistema integrat d'informació metropolitana sobre cohesió social i urbana (SIMCSU) dissenyat per l'IERMB i compta amb el suport de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona.

Més informació: <https://iermb.uab.cat/ca/enquestes/cohesio-social-i-urbana/>

Conceptes bàsics

Àrea metropolitana de Barcelona

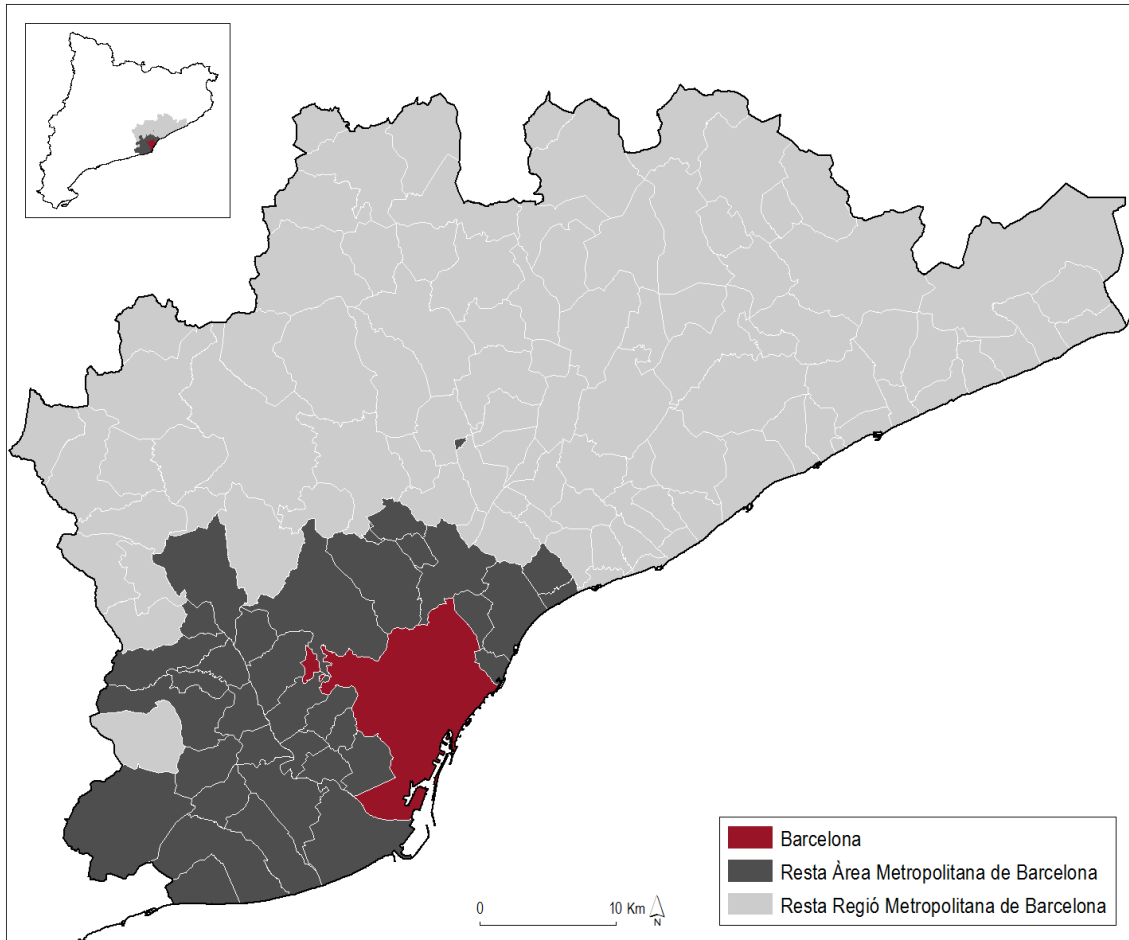
Fa referència a l'àmbit territorial sobre el qual té competències l'actual Àrea Metropolitana de Barcelona, una entitat local supramunicipal creada per la Llei 31/2010, del 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona de la Generalitat de Catalunya. Aquest àmbit territorial l'integren 36 municipis de la conurbació de Barcelona. Són els següents: Badalona, Badia del Vallès, Barberà del Vallès, Barcelona, Begues, Castellbisbal, Castelldefels, Cerdanyola del Vallès, Cervelló, Corbera de Llobregat, Cornellà de Llobregat, Esplugues de Llobregat, Gavà, l'Hospitalet de Llobregat, Molins de Rei, Montcada i Reixac, Montgat, Pallejà, la Palma de Cervelló, el Papiol, el Prat de Llobregat, Ripollet, Sant Adrià de Besòs, Sant Andreu de la Barca, Sant Boi de Llobregat, Sant Climent de Llobregat, Sant Cugat del Vallès, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Cervelló, Santa Coloma de Gramenet, Tiana, Torrelles de Llobregat i Viladecans.

Regió metropolitana de Barcelona

La regió metropolitana de Barcelona s'ha definit a partir de la delimitació administrativa de l'àmbit de planificació territorial Metropolità establert per la Generalitat de Catalunya. D'acord amb aquest plantejament i segons la Llei 1/1995, de 16 de març, del Pla territorial general de Catalunya, modificada per la Llei 23/2010, de 22 de juliol, de modificació de la Llei 1/1995 i de la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial, per a fixar l'àmbit de planificació territorial del Penedès, la regió metropolitana de Barcelona inclou actualment les següents comarques: el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental. Previ a la Llei 23/2010, la regió metropolitana incloïa també les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf, que des d'aleshores formen part de l'àmbit de planificació territorial del Penedès.

Figura 15. Àmbits* de la regió metropolitana de Barcelona (RMB), 2017

*Nota: aquests àmbits es consideren corones metropolitanes.

Font: IERMB.

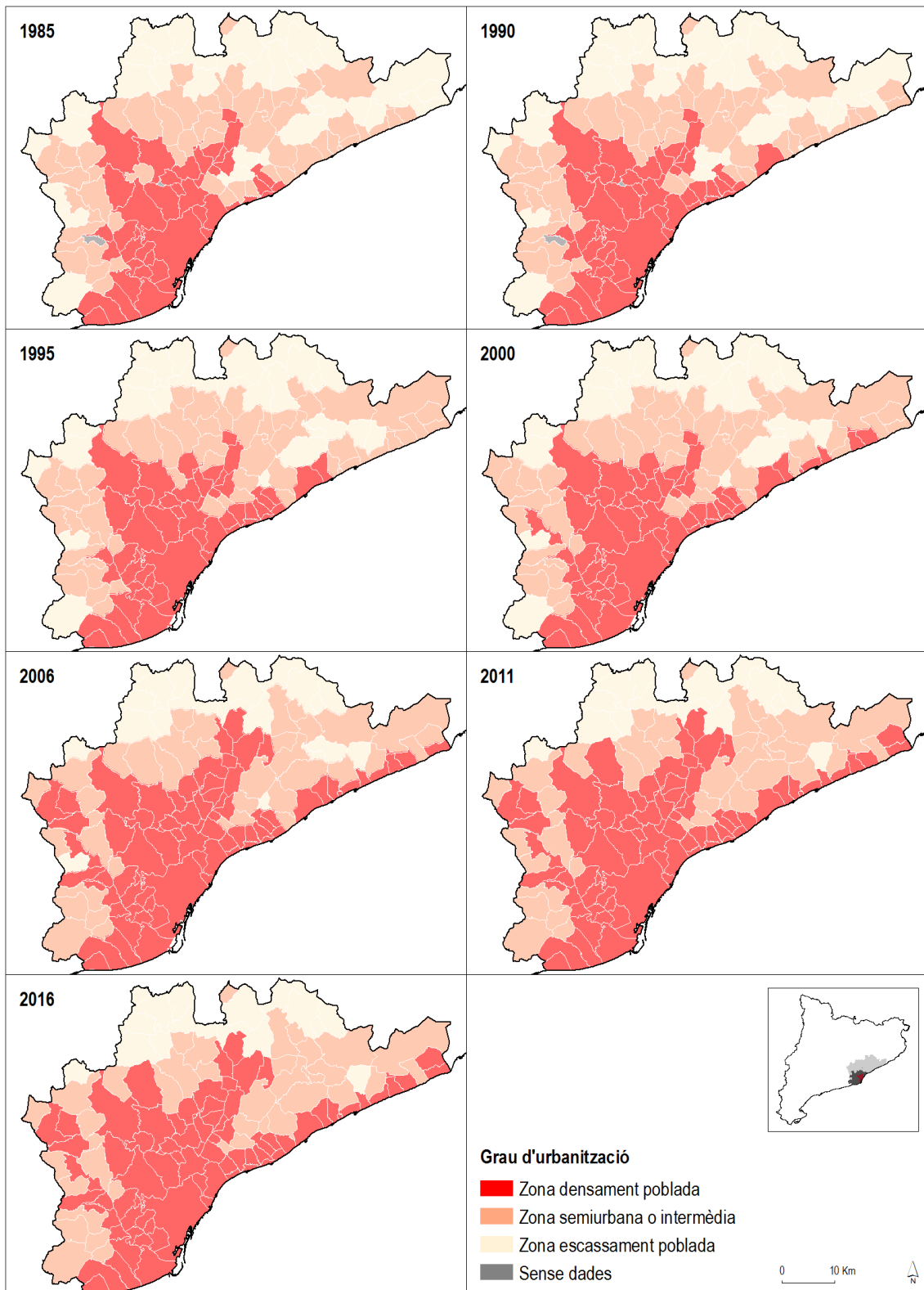
Grau d'urbanització

Zona densament poblada: conjunt contigu de municipis, cadascun dels quals (municipis) amb una densitat de més de 500 habitants per Km² i amb una població total (conjunt de municipis) d'almenys 50.000 habitants.

Zona semiurbana o intermèdia: conjunt contigu de municipis que no pertanyen a una zona densament poblada, on cadascun (municipis) té una densitat superior als 100 habitants per Km² i on la població total (conjunt de municipis) és almenys de 50.000 habitants o és adjacent a una zona densament poblada.

Zona escassament poblada: conjunt contigu de municipis, que no formen part ni d'una zona densament poblada, ni d'una zona intermèdia.

Figura 16. Municipis segons grau d'urbanització. Regió metropolitana de Barcelona, 1985-2017

Font: IERMB.

Mobilitat residencial

Per mobilitat residencial s'entén els canvis d'habitatge que es produeixen dins de l'àmbit de la regió metropolitana de Barcelona, excloent tots aquells moviments tant de sortida com d'entrada procedents d'altres àmbits territorials.

Tipus de flux de la mobilitat residencial

Trànsit horitzontal: es recullen els moviments intramunicipals i intermunicipals que es produeixen dins d'un mateix àmbit territorial, és a dir, dins de Barcelona, dins de la resta de l'AMB i dins de la resta de la RMB.

Trànsit horitzontal intramunicipal: inclou els moviments residencials que es produeixen dins d'un mateix municipi i àmbit territorial, per exemple, dins de Barcelona, dins d'un municipi de la resta de l'AMB o dins d'un municipi de la resta de la RMB.

Trànsit horitzontal intermunicipal: considera els moviments que tenen lloc dins d'un mateix àmbit territorial, però que comporten un canvi de municipi, és a dir, un canvi de municipi dins l'àmbit de la resta de l'AMB o un canvi de municipi dins l'àmbit de la resta de la RMB.

Trànsit centre-perifèria: agrupa els canvis residencials que es produeixen des d'un àmbit més central a un altre situat a un grau perifèric superior, per exemple, des de Barcelona a l'àmbit urbà de la resta de l'AMB o des de l'àmbit urbà de la resta de l'AMB a la resta de la RMB.

Trànsit perifèria-centre: agrupa els moviments residencials que es produeixen des d'un àmbit més perifèric a un altre més central, per exemple, de la resta de la RMB a la resta de l'AMB o de la resta de l'AMB a Barcelona.

Motius de canvi d'habitatge

Formació d'una llar o altres motius familiars: aquesta categoria recull, fonamentalment, la formació d'una nova llar amb la parella, però també s'hi inclouen altres raons com ara per independitzar-se, per l'ampliació o reducció del nombre de membres de la família, per anar a viure amb familiars o estar més a prop d'ells per problemes personals o per

tenir-ne cura, per canvi d'habitatge d'una altre membre de la llar o una decisió familiar, per separació amb la parella o per motius de salut d'algun membre de la llar.

Millorar habitatge / entorn: el principal motiu que es recull en aquesta categoria és la millora de l'habitatge, però també es consideren la millora del règim de tinença de l'habitatge, la millora de l'entorn residencial i el canvi per conflictes o inseguretat al barri.

Motius econòmics o forçats per l'habitatge: els motius que es contempen en aquesta categoria són l'enderrocament, expulsió, no renovació del contracte de l'anterior habitatge o l'accés a un habitatge més barat.

Motius laborals: aplega el trasllat del lloc de treball, l'augment de les oportunitats de feina i la proximitat al lloc de treball d'algun dels membres de la llar.